

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Irena LIPOWICZ

RPO-680027-II/II/MK

00-090 Warszawa Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 22 827 64 530

Warszawa, *21. VI. 2012*

Pan

Prof. dr hab. Andrzej Zoll

Przewodniczący

Komisji Kodyfikacyjnej

Prawa Karnego

Szanowny Panie Profesorze,

Uprzejmie pragnę poinformować, iż w moim zainteresowaniu pozostaje problematyka dotycząca braku możliwości zaskarżenia decyzji sądu negatywnie ustosunkowującej się do kwestii wznowienia postępowania z przyczyn określonych w art. 542 § 3 Kodeksu postępowania karnego (dalej: K.p.k.).

Omawiana problematyka wyłoniła się na tle spraw podejmowanych w moim Biurze.

Zgodnie z art. 542 § 1 K.p.k. wznowienie postępowania może nastąpić na wniosek strony lub z urzędu. W myśl art. 542 § 3 K.p.k. postępowanie wznawia się z urzędu tylko w razie ujawnienia się jednego z uchybień wymienionych w art. 439 § 1 K.p.k., przy czym wznowienie postępowania jedynie z powodów określonych w pkt 9-11 może nastąpić tylko na korzyść oskarżonego.

Powyższe oznacza, iż wznowienie postępowania na podstawie art. 542 § 3 K.p.k. w związku z ujawnieniem się jednego z uchybień wymienionych w art. 439 § 1 K.p.k. może nastąpić tylko z urzędu, nie zaś na wniosek strony, która w sprawie o wznowienie postępowania z urzędu nie posiada żadnych uprawnień, w tym do inicjowania takiego postępowania, czy zaskarżania decyzji zapadających w postępowaniu (por. uchwała siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2005 r., sygn. I KZP 5/05, publ. OSNKW Nr 6 z 2005, poz. 48).

Powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego oraz stanowiska doktryny, wskazać należy, iż strona może skorzystać z instytucji uregulowanej w art. 9 § 2 K.p.k. i zasygnalizować sądowi istnienie uchybień z art. 439 § 1 K.p.k., jednakże sąd, w razie niestwierdzenia istnienia zasygnalizowanego przez stronę uchybienia - nie jest zobligowany do ustosunkowania się do wniosku w formie decyzji procesowej. Wystarczy poinformowanie strony o niestwierdzeniu uchybienia i pouczenie, że nie przysługuje jej środek zaskarżenia. Jeżeli jednak sąd wskutek takiej sygnalizacji strony wyda decyzję procesową negatywnie ustosunkowującą się do kwestii wznowienia postępowania z przyczyn określonych w art. 542 § 3, to stronie nie przysługuje również żądanie, w drodze środka odwoławczego, kontroli tego negatywnego stanowiska sądu (por. uchwała siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2005 r., sygn. I KZP 5/05, publ. OSNKW Nr 6 z 2005, poz. 48; por. również Grajewski J, *Komentarz aktualizowany do art. 542 Kodeksu postępowania karnego*, publ. LEX oraz cyt. tam orzecznictwo).

W skargach kierowanych do mojego Biura podnoszone są zarzuty, iż przedstawiony powyżej stan prawny, może powodować naruszenie konstytucyjnie chronionego prawa do zaskarżania orzeczeń i decyzji wydanych w pierwszej instancji.

Zgadając się ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym w cyt. wyżej uchwale z dnia 24 maja 2005 r., iż intencją ustawodawcy - który nowelizacją Kodeksu postępowania karnego z dnia 10 stycznia 2003 r. przewidział wznowienie postępowania z urzędu wyłącznie w przypadku ujawnienia okoliczności wymienionych w art. 439 § 1 K.p.k. - było dokonanie pewnej zmiany systemowej, a nie zastąpienie instytucji nieważności orzeczeń z mocy samego prawa - wznowieniem postępowania o podstawach zakreślonych jeszcze szerzej niż nieważność, wskazać jednocześnie należy, iż skoro zarówno w orzecznictwie Sądu Najwyższego, jak i w poglądach doktryny ugruntowane jest stanowisko, iż strona może na zasadzie art. 9 § 2 K.p.k. zasygnalizować sądowi istnienie uchybień z art. 439 § 1 K.p.k. to wydaje się, iż powołując się na standardy konstytucyjne wyrażone w art. 78 Konstytucji, rozważyć należałoby przyznanie stronie prawa do otrzymania decyzji procesowej sądu w zakresie braku podstaw do wznowienia postępowania z urzędu, od której przysługiwałby środek zaskarżenia.

Za przyznaniem takiego uprawnienia stronie mogłaby przemawiać dodatkowo - poza wagą uchybień z art. 439 § 1 K.p.k. - okoliczność, iż obecnie decyzja sądu w tym zakresie podejmowana jest jednoosobowo i nie podlega praktycznie żadnej kontroli merytorycznej.

Przedstawiając powyższe uwagi, zwracam się z uprzejmą prośbą o dokonanie analizy wskazanego zagadnienia i poinformowanie mnie, czy Komisja Kodyfikacyjna Prawa Karnego przewiduje zmiany legislacyjne, które stanowiłyby rozwiązanie przedstawionego problemu.

Łączę wyrazy szacunku

Zena Jipou